

Született júliusban – kivégezték 90 éve

Merényi-Metzger Gábor

Lapunk 2016. januári számában adtuk közre az 1914-ben meggyilkolt „luxusprostituált”, Mágnás Elza születésének és halálának legautentikusabb forrásait, azaz a nevezett asszony keresztelési és halotti anyakönyvi bejegyzéseit. Most – kapcsolódva a fenti témához – egy másik híres bűntény, a Kodelka-gyilkosság egyik „főszereplőjének” dokumentumaival ismerkedhetünk meg. Itt viszont nem az áldozat, hanem az elkövető, Léderer Gusztáv csendőr főhadnagy születéséről és éppen 90 évvel ezelőtti kivégzéséről lesz szó.

Az Athenaeum 2000 Könyvkiadó gondozásában, 2009-ben jelent meg *Jankovics Éva* Lédererné mit van a kosárban? Egy borzalmas gyilkosság igaz története című nagyszerű dokumentumregénye. A szerző a két világháború közötti Magyarország egyik legismertebb és egyben legszörnyűbb bűntettét dolgozta fel. Történt ugyanis, hogy 1925. január 7-én *Léderer Gusztáv* m. kir. csendőr főhadnagy és felesége, *Schwartz Mici* anyagi gondjaik miatt, nyereségvágytól vezérelve meggyilkolták a tehető *Kodelka Ferenc* hentesmestert. Hogy miképpen történt a gyilkosság?

Nos, Lédererné jelentős összeget kérve, a lakására csalta a vágytól fűtött, „szerelmes” Kodelkát, ahol is a férje a szolgálati revolverrel agyonlőtte őt. Ezután a testét állítólag 22 részre vágták, majd a feldarabolt testrészeket – melyek közül néhányat még meg is nyúztak az esetleges azonosítás elkerülése végett – bőröndökbe téve a Dunába dobták. Az elkövetők szerencsétlenségére ez utóbbi cselekedetüknek szemtanúja is volt, aki jelentette az esetet a hatóságoknak. (Amúgy a holttest egyes részeit sikerült

kihalászni a Dunából, de Kodelka feje például soha nem került elő.) Rövid nyomozás után le is tartoztatták a Léderer házaspárt, akik hamarosan beismerték tettüket. A csendőrtisztet végül kötélt általi halálra, feleségét pedig életfogytiglani börtönbüntetésre ítélték. E háborzongató, mondhatni horrorisztikus bűneset anynyira közismert lett Magyarországon, hogy még kuplé is született róla („*Lédererné mi van a kosárba? Kodelkának keze, feje, lába*”). De a szörnyű gyilkosság – többek között – *Krúdy Gyulát* is megihlette, aki az esetről „bűnügyi tudósítást” vetett papírra (Szépasszony férje).

A 91 esztendővel ezelőtt történt bűncselekmény egyik „főszereplőjének”, azaz magának az elkövetőnek eddig ismeretlenek voltak az életrajzi adatai. Még *Jankovics Éva* sem említi meg, hogy hol és mikor született, illetve hol és mikor végezték ki Léderer Gusztávot. Ezért arra vállalkoztam, hogy megkeressem a volt csendőr főhadnagy születési és halotti anyakönyvi bejegyzéseit. A kutatásokat siker koronázta, így az alábbiakban nyilvánosságra kerülhetnek a gyilkos életének – pontosabban a kezdetének és a végének – legfontosabb dokumentumai.

Léderer Gusztáv keresztelési anyakönyvi bejegyzését – születési anyakönyvek ekkoriban még nem voltak, az állami anyakönyvvezetést csak a következő évben, 1895-ben vezették be Magyarországon – Pozsony Főváros Levéltárában (Archív Hlavného Mesta Slovenskej Republiky Bratislavy), a pozsonyi magyar-szlovák evangélikus egyház matrikuláiban (Zbierka cirkevnych matrik. Slovensko-mad'arský evanjelická. v. farský úrad Bratislava. Inv. č. 720. Fol. 35.) találtam meg. A dokumentum teljes szövege a következő:

Sorszám:	52.
Születés napja:	[1893. Július] 21.
Keresztelés napja:	[1893. Július] 24.
Gyermek neve:	<i>Gusztáv</i>
Neme:	<i>Ffi</i>
Törvényessége:	<i>Törvényes</i>
Szülők neve, polgári állása és vallása:	<i>Léderer János, katonasági szabó. Preisinger Zsuzsánna, Ev.</i>
Lakóhelye:	<i>Pozsony, Koronázódomb tér, Vízi kaszárnya.</i>
Keresztszülők neve és polgári állása:	<i>Szelle Sándor, földműves. Szelle szül. Hollósy Zsuzsánna.</i>
Keresztelő lelkész:	<i>u. a. [Maschtana s. lelk.]</i>
Jegyzetek [a bába neve]:	<i>Udvorka Teréz.</i>

52.	20.	24.	Gusztáv	/	/	Léderer János, katonasági család, Preisinger Zsuzsanna, év.	-	Pozsony, kormányzódombki Új háza nyoma	Szelle János? fideiussor. Szelle esk. Kollóczy Zsuzsanna
-----	-----	-----	---------	---	---	--	---	--	--

401	1926. nov. 15.	1926. nov. 12. d.e. 9 óra	Léderer Gusztáv elítelt Budapest II. Margit körút 85.	ág. 33 éves	Schwartz Mária	Léderer János Preisinger Zsuzsanna	—	kötél általi kivégzés
-----	----------------------	---------------------------------------	--	----------------	-------------------	---	---	-----------------------------

Léderer főhadnagy halotti bejegyzésére pedig Budapest Főváros Levéltárában, a II. kerület anyakönyveiben (XXXIII. 1. a. Az állami anyakönyvi másodpéldányok levéltári gyűjteménye. Budapest II. kerület. Halotti anyakönyvek. 401/1926. fsz.) bukantam rá. Ez a dokumentum a következő adatokat tartalmazza:

Folyószám:	401.
A bejegyzés ideje:	1926. nov. 15.
Az elhalálozás ideje:	1926. nov. 12. d. e. 9 óra
Az elhalt családi és utóneve, állása (foglalkozása), lakhelye:	Léderer Gusztáv elítelt
Budapest II. Margit körút 85.	Ffi
Az elhalt vallása:	ág. h. ev.
Az elhalt életkora:	33 éves
Az elhalt házastársának családi és utóneve:	Schwartz Mária
Az elhalt szüleinek családi és utóneve:	Léderer János
Preisinger Zsuzsanna	u. a. [Maschtana s. lelk.]
Az elhalálozás helye, ha az elhalálozás nem az elhalt lakásán történt:	---
A halál oka:	Kötél általi kivégzés
Anyakönyvvezető:	Horváth Mihály sk.

Summa summarum, Léderer Gusztáv 1893. július 21-én Pozsonyban látta meg a napvilágot, és Budapest II. kerületében, a Margit körúti fogházban végezték ki 1926. november 12-én. ●

